

PRACA Z DZIECKIEM PRZEJAWIAJĄCYM ZACHOWANIA TRUDNE W GRUPIE PRZEDSZKOLNEJ I W EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

zestawienie bibliograficzne w wyborze

Zestawienie zawiera wybór publikacji dotyczących pracy nauczyciela przedszkola i nauczania początkowego z dziećmi, których zachowanie, często określane jako „trudne”, jest szczególnym wyzwaniem wychowawczym i dydaktycznym. Ze względu na szeroki zakres problematyki, bibliografia obejmuje tylko część zagadnień i opracowań, i koncentruje się na praktycznej stronie tematyki. Wymienione w zestawieniu materiały dostępne są w W-MBP w Olsztynie, z wyjątkiem dwóch książek, co zaznaczono w opisie.

KSIĄŻKI

1. Gry i zabawy przeciwko agresji / Rosemarie Portmann ; [przekł. z niem. Magdalena Jałowiec]. – Kielce : Wydawnictwo Jedność, 1999. – 119 s.
Wypożyczalnia 150574, 156736, 174007
2. Jak kształtować umiejętności społeczne : gry i zabawy grupowe dla dzieci od lat pięciu do jedenastu / Deborah M. Plummer ; [tł. z ang. Ewa Niezgoda]. – Warszawa : Fraszka Edukacyjna, 2010. – 168 s.
Wypożyczalnia 170641
3. Jak kształtować zachowania małych dzieci : wskazówki dla nauczycieli / Lynn Cousins ; przekł. Jolanta Bartosik. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN SA, 2014. – XI, 211 s.
Wypożyczalnia 175595. Książka dostępna również w wersji elektronicznej na platformie IBUK Libra - zapraszamy do Wypożyczalni po kod dostępu
4. Łatwe sposoby na trudne dziecko / Ronald Mah ; [tł. Karolina Bojadziejewa-Wesołowska]. – Wyd. 2, sublicencyjne. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne : Fraszka Edukacyjna, 2010. – 151, [1] s.
*Książka pomaga zrozumieć, dlaczego niektóre dzieci zachowują się nie tak, jak byśmy sobie tego życzyli... Autor w przyjaznym tonie podpowiada, jak nauczyciele i rodzice powinni reagować, gdy zachowanie dziecka przekracza wszelkie oczekiwania. Przekonuje, że okiełznanie "rozbrykanego koziółka" wcale nie będzie trudne, jeśli będziemy go odpowiednio motywować, nauczymy ustalania i nieprzekraczania granic, czy skutecznie zastosujemy „czas na uspokojenie”. Książka daje ponadto narzędzia do rozpoznawania wczesnych oznak depresji i lęków.
Książka dostępna w 11 filach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, w tym w Abecadle i Planecie.*
5. Prawie pękam ze złości : o radzeniu sobie z agresją i gniewem / Heike Baum ; [przekł. z jęz. niem. Magdalena Jałowiec]. – Kielce : Wydawnictwo Jedność, 2005. – 46 s.
*Oryginalne zabawy oraz praktyczne i łatwe w realizacji pomysły przedstawione w tym poradniku wspierają dzieci w wieku od trzech do siedmiu lat w dostrzeganiu agresywnych uczuć oraz wyrażaniu ich bez uciekania się do przemocy. Autorka w klarowny sposób tłumaczy w części informacyjnej, dlaczego złość ma także pozytywne aspekty oraz w jaki sposób można razem z dziećmi mądrze rozwiązywać konflikty w domu i w przedszkolu.
Wypożyczalnia 177286*

6. Rozwijanie umiejętności społecznych dziecka : interwencje przez zabawę / Linda A. Reddy ; przekł. Aleksandra Jaworska-Surma. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2014. – 255 s.
M.in.: Zawieranie i podtrzymywanie znajomości. Rozpoznawania emocji i odpowiednie ich wyrażanie. Stosowanie się do poleceń i kontrola impulsów. Dzielenie się, dołączanie do grupy i współpraca w grupie.
Wypożyczalnia 176150
7. Spokojnie siedzieć? To nie dla mnie! : co pomaga małym wiercipiętom / Heike Baum ; przekł. z jęz. niem. Magdalena Jałowiec-Sawicka. – Kielce : Wydawnictwo Jedność, 2006. – 47 s.
Wybrane zagadnienia z psychologii rozwojowej, zespół ADHD. Ćwiczenia i zabawy, które pozwolą dziecku odreagować, pomogą w poprawie koncentracji, ułatwią wyciszenie – czytanie opowiadań, słuchanie muzyki.
Wypożyczalnia 177288
8. Sposób na trudne dziecko : przyjazna terapia behawioralna / Artur Kołakowski, Agnieszka Pisula. – Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2011. – 359 s.
„Niezbędnik dla rodziców, nauczycieli i terapeutów”.
Książka dostępna w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie – Stare Miasto.
Recenzja tej książki: Trud dany i zadany, czyli jak postępować z trudnym dzieckiem? / Bożena Rytel // Wychowanie w Przedszkolu. – 2012, nr 3, s. 68-69
9. Wychowanie bez przemocy : zabawy i działania służące rozwiązywaniu konfliktów / Lea Regine Koll ; [przekł. z jęz. niem. Magdalena Jałowiec-Sawicka]. – Kielce : Jedność, 2006. – 104 s.
Wypożyczalnia 165292

ARTYKUŁY Z KSIĄŻEK

1. Książka kucharska ADHD, czyli praktyczne metody pracy z objawami / Marta Jerzak, Artur Kołakowski. – 2015 // W: ADHD w szkole : jak pracować z dzieckiem z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej / red. nauk. Marta Jerzak, Artur Kołakowski. – Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2015. – S. 153-239
- *Celowe zachowania niepożądane*
- *Akceptacja, motywacja*
- *Zaburzenia uwagi – struktura lekcji, organizacja klasy, praca indywidualna i grupowa na lekcji, ograniczanie liczby rozpraszających bodźców w klasie, skracania długości zadań, przywoływanie rozproszonej uwagi, odpowiedzi przy tablicy*
- *Nadruchliwość – czy dziecko może chodzić po klasie?, pomysły na nadruchliwość*
- *Nadmierna impulsywność – skuteczne wydawanie poleceń, bezpieczeństwo w stolówce, na wycieczce, na lekcji w-f, na przerwie*
- *Samoocena*
- *Specjalne techniki nauczania - PZPN - przeczytaj - zapytaj - przeczytaj - napisz, sporządzanie notatek na lekcji, pisanie wypracowań, kartkówki i sprawdziany, planowanie czasu.*
Wypożyczalnia 176701
2. Zaburzenia zachowania / Marcin Domurat // W: Zaburzenia psychiczne i rozwojowe u dzieci a szkolna rzeczywistość / redakcja naukowa Marta Jerzak. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN SA, 2016. – S. 40-55
Diagnoza, zaburzenia współwystępujące, etiologia i mechanizm rozwoju, czynniki biologiczne, czynniki środowiskowe. Zaburzenia zachowania a szkolna rzeczywistość – ustalanie szkolnych norm zachowania, sposoby skutecznego komunikowania zasad., Terapia.
Informatorium. Czytelnia 159.922

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Całkowicie obecna głowa / Małgorzata Łuba // Głos Pedagogiczny. – 2016, luty, s. 41-43 ; Wychowanie w Przedszkolu. – 2016, nr 2, s. 25-28 ; Życie Szkoły. – 2016, nr 3, s. 28-32 *Czym jest uważność. Umiejętności tworzące uważność. Praktyka rozwijania uważności. Ćwiczenia. [Artykuł opublikowano w trzech czasopismach pod zmienionym tytułem.]*
2. Czy istnieje potrzeba uczenia dzieci uważności? / Marta Komorowska // Remedium. – 2015, nr 7/8, s. 53-55
Co to jest uważność? Skąd pochodzi idea uważności? Po co uczyć się uważności? Jak uczyć dzieci uważności?
3. Gry i zabawy dla dzieci z trudnościami w koncentracji / Paulina Iłska // Remedium. – 2015, nr 7/8, s. 40-41
4. Grzeczne dzieci : problem zahamowania psychoruchowego / Beata Mazur // Nauczyciel i Szkoła. – 2007, nr 1/2, s. 156-162
Na pozór idealni, grzeczni uczniowie, mogą być nadmiernie nieśmiali, bierni społecznie, psychoruchowo zahamowani.
5. "Grzeczne dziecko" : pułapki socjalizacji / Barbara Kowalewska // Remedium. – 2015, nr 10, s. 4-6
Społeczne oczekiwania wobec dzieci i młodzieży przystosowania, posłuszeństwa i dyscypliny oraz skutki takich zachowań – brak kreatywności i konformizm młodych ludzi.
6. Jak radzić sobie z trudnymi emocjami? : scenariusz zajęć terapeutycznych dla dzieci w wieku 6 lat / Justyna Lis // Nauczanie Początkowe. – 2015/2016, nr 3, s. 87-91
Temat: Uczymy się wyrażać swoje emocje.
7. Jak to bije? Jak to pluje? : jak współpracować z rodzicami, którzy nie dopuszczają do siebie informacji o trudnych zachowaniach dzieci? / Anna Kałuba-Korczak // Wychowanie w Przedszkolu. – 2014, nr 11, s. 52-55
8. Kiedy nic nie działa : co zrobić? Cz. 1 / Norbert Karaszewski // Remedium. - 2016, nr 2, s. 7-9
Praca zespołu nauczycieli i specjalistów różnych dziedzin jako najskuteczniejszy sposób zaradzenia szczególnie trudnym problemom z zachowaniem, z nauką i problemom społecznym ucznia. Funkcjonalna analiza zachowania (FAZ) - narzędzie i metoda interwencji zespołu szkolnego. Etapy procesu FAZ: 1. Identyfikacja problemu. 2. Badanie i analiza problemu. 3. Stworzenie i wprowadzenie planu interwencji. 4. Ocena planu interwencji. Omówienie dwóch pierwszych etapów.
9. Kiedy nic nie działa : co zrobić? Cz. 2 / Norbert Karaszewski // Remedium. – 2016, nr 3, s. 5-7
Kolejne etapy procesu funkcjonalnej analizy zachowania: 3. Stworzenie i wprowadzenie planu interwencji. 4. Ocena planu interwencji.
10. Kierowanie klasą, czyli "ład i harmonia" w klasie. Cz. 1 / Norbert Karaszewski // Remedium. – 2015, nr 12, s. 7-9
Przyczyny problemów z dyscypliną. Czynniki sprzyjające dyscyplinie. Przygotowanie do wprowadzenia zasad w klasie. Reguły tworzenia zasad.
11. Kierowanie klasą, czyli "ład i harmonia" w klasie. Cz. 2 / Norbert Karaszewski // Remedium. – 2016, nr 1, s. 6-9
Kontinuum postępowania nauczyciela: nawiązanie kontaktu, wysłuchanie, konfrontacja, zawarcie umowy, reguły i konsekwencje.
12. Mały buntownik / Anna Kordzińska-Grabowska // Wychowanie w Przedszkolu. – 2015, nr 1, s. 50-55
Przyczyny dziecięcego buntu. Gdzie jest granica? Konsekwencja na wagę złota. Podstawowe zasady pracy z dziecięcym buntem. Analiza przypadków.

13. Masz prawo być niegrzeczna / Monika Wojtasik // *Remedium*. – 2012, nr 12, s. 8-9
O dzieciach "zbyt" grzecznych, posłusznych, cichych oraz ich ukrytych często bolesnych i napiętych emocjach.
14. Niegrzeczne czy nadpobudliwe? : problemy adaptacji emocjonalnej dziecka w szkole / Małgorzata Kaleta-Witusiak // *Nauczanie Początkowe*. – 2010/2011, nr 4, s. 18-25
15. Niegrzeczne czy z dysfunkcją uwagi? / Magdalena Goetz // *Głos Nauczycielski*. – 2015, nr 8, s. 14
Dlaczego niektóre dzieci nie wypełniają poleceń i co zrobić, by to zmienić.
16. Nieproszony gość czyli agresja wśród przedszkolaków / Lucyna Pacan // *Edukacja i Dialog*. – 2013, nr 3/4, s. 40-43
17. Niewłaściwe zachowania w grupie : jak się ich wystrzegać? / Magdalena Goetz // *Głos Pedagogiczny*. – 2015, październik, s. 14-18
O różnych aspektach takich zachowań jak obmawianie, wyśmiewanie, wywyższanie się, lizusostwo, donosicielstwo. Dwa scenariusze lekcji nt.: Takich rzeczy się nie robi! Zmieniamy się na lepsze.
18. Normy i zasady społeczne w grupie przedszkolnej / Małgorzata Warzkiewicz // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2015, nr 5, s. 2, 4-6
Poczucie przynależności do grupy. Jasne normy to podstawa. System wzmocnień. Metody uspołeczniania. Przyczyny łamania przez dzieci norm i zasad współżycia społecznego. Jak skonstruować regulamin?
19. O chłopcu, który myślał, że jest zły... . [Cz. 1] / Aleksandra Krasowska // *Remedium*. – 2012, nr 2, s. 8-9
O dzieciach, o które terroryzują otoczenie nieopanowaną agresją, szokują dziwnymi czy przerażającymi zachowaniami, są wredne, manipulujące, niewychowane, niemożliwe do polubienia. Autorka zamierza pokazać problemy takich dzieci i podjąć próbę wyjaśnienia ich podłoża oraz możliwości pracy z nimi. Czteroczęściowy artykuł rozpoczyna od historii 10-letniego chłopca. Skąd tyle zła... Obrona przed toksycznym wstydem – koncepcja Dana Hugesa.
20. O chłopcu, który myślał, że jest zły... . Cz. 2 / Aleksandra Krasowska // *Remedium*. – 2012, nr 3, s. 8-9
Problemy wynikające z zaburzonych wzorców przywiązania. Trwanie przy dziecku i stałość działań.
21. O chłopcu, który myślał, że jest zły... . Cz. 3 / Aleksandra Krasowska // *Remedium*. – 2012, nr 4, s. 8-9
Konstruktywne reagowanie wychowawcy na wrogość okazywaną przez dziecko – "zawieszenie broni". Doświadczenie wolności i budowanie współpracy. Jak pomóc dziecku w wyrażaniu swoich potrzeb?
22. O chłopcu, który myślał, że jest zły... . Cz. 4 / Aleksandra Krasowska // *Remedium*. – 2012, nr 5, s. 8-9
Jak pomóc dziecku budować pozytywny obraz siebie? Jak reagować na niewłaściwe zachowania dziecka?
23. Pozytywna dyscyplina – cóż to takiego? : jak stosować metodę dyscypliny pozytywnej w grupie przedszkolnej / Anna Kałuba-Korczak // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2015, nr 7, s. 44-48
Jak za pomocą pozytywnej dyscypliny radzić sobie z niepożądanymi zachowaniami dzieci? Rola dorosłego (wychowawcy) i kompetencje niezbędne do stosowania pozytywnej dyscypliny.
24. Psycholog o „trudnych” dzieciach : jak postawa nauczyciela wpływa na funkcjonowanie grupy i dziecka / Anna Kałuba-Korczak // *Doradca Nauczyciela Przedszkola*. – Nr 26 (2014), s. 18-22
25. Pytania jako metoda wprowadzania zmiany zachowania / Jerzy Rządźki // *Remedium*. – 2015, nr 12, s. 10-12
Korzyści z zadawania pytań. Dialog w praktyce. Empatia.

26. Rola rodziców w zmianie zachowania ucznia w szkole / Stanisław Bobula // *Remedium*. – 2016, nr 1, s. 10-12
O dobrej strategii współpracy z rodzicami, aby osiągnąć wspólny cel, tzn. zmienić zachowanie ucznia. Propozycja kolejnych kroków, które należy wykonać, aby zaplanowana zmiana powiodła się. Zadania rodziców i zadania nauczycieli. Co zrobić, gdy brak jest sukcesów? Podstawy współpracy.
27. Strach się bać, czyli uwaga na uwagi / Małgorzata Łoskot // *Głos Pedagogiczny*. – 2016, październik, s. 56-58
O uwagach wpisywanych przez nauczycieli do dzienników ucznia, zeszytów korespondencji z rodzicami lub klasowych zeszytów uwag.
28. Szymon jest niegrzecznym uczniem / Ewa Sokołowska // *Psychologia w Szkole*. – 2007, nr 2, s. 43-52
Na czym warto się skupić, gdy uczeń zachowuje się niewłaściwie? Jak reagować, by reprimenda była informacją, a nie etykietą. Czy wszystkich uczniów traktujemy jednakowo?
29. Świadomość procesu grupowego w codziennej pracy nauczyciela nauczania początkowego / Kinga Sochocka, Karolina Van Laere // *Remedium*. – 2015, nr 3, dod. *Remedium na Uzależnienia Behawioralne*, s. 1-3
Proces grupowy. Etap zależności i orientacji, czyli: poznajemy się. Etap kryzysu, konfliktu i buntu, czyli: nie lubimy się. Etap spójności i współpracy, czyli: każdy z nas jest ważny. Wskazówki praktyczne dla nauczyciela pracującego w oparciu o proces grupowy.
30. Trudna klasa w procesie dydaktyczno-wychowawczym : wskazówki praktyczne / Justyna Cieślińska // *Remedium*. – 2015, nr 4, s. 1-3
31. Trudne zachowania uczniów : dezintegracja klasy / Karolina Oleksa // *Głos Pedagogiczny*. – 2016, listopad, s. 38-42 ; *Życie Szkoły*. – 2016, nr 8, s. 20-24
Skąd się bierze dezintegracja? Mechanizmy psychologii tłumu, fazy rozwoju grupy, role w grupie. Konflikty, szykanowanie, przemoc. Reagowanie na ich pierwsze przejawy, zapobieganie. Jak integrować klasę? Propozycje zabaw i ćwiczeń integracyjnych. [Artykuł opublikowany w dwóch czasopismach.]
32. Trudne zachowania uczniów : jak radzić sobie z klasowymi łobuzami / Karolina Oleksa // *Życie Szkoły*. – 2016, nr 4, s. 18-22
Źródła trudnych i przeszkadzających zachowań ucznia. Sposoby na realizację potrzeb dziecka i zaradzenie niewłaściwym zachowaniom.
33. Uwaga, uwaga! : czyli jak wspomagać koncentrację u przedszkolaka / Dorota Pietrzyk // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2016, nr 3, s. 48-51
Co wpływa na koncentrację uwagi, dlaczego warto kształtować uwagę, jak rozpoznać czy dziecko ma zaburzenia koncentracji. Przykładowe ćwiczenia wspomagające koncentrację u dzieci.
34. Uwalnianie z ról w grupie przedszkolnej / Anna Kałuba-Korczak // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2015, nr 4, s. 50-53
Etykiety – stygmatyzujące przypisywanie dzieciom określonych ról (np. niegreczny, rozrabiaka, błazen, nieśmiałek, niejadek, przywódca, gwiazda). Wybijanie dzieci z ról – różnicowanie dziecka od jego zachowania. Jak pomóc dziecku wyjść z roli.
35. W domu moje dziecko jest grzeczne : z Katarzyną Leśniewską, pedagogiem specjalnym, liderem zmian MEN w zakresie podnoszenia efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, rozmawiamy o trudnych relacjach z rodzicami przedszkolaków / rozm. przepr. Olga Kowal // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2015, nr 1, s. 19-23
36. Złość – trudna emocja : o metodach rozładowania napięcia i pomocy dzieciom przedszkolnym w radzeniu sobie z trudnymi emocjami / Anna Kałuba-Korczak // *Wychowanie w Przedszkolu*. – 2015, nr 8, s. 60-64

Olsztyn, dnia 1 grudnia 2016 r. Opracowanie: Bernadeta Golus.